

Մանգրումի Էֆեսոս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՍՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՄԱՐՏ 9 ՉՈՐՇԵՄՊԻՆՆ

ՆԻՄԵՐՈ 9

Մանգրումի Էֆեսոս հասկածաւ 5 եանի սէնէտէ 260 շիւսիւ վէրիւկ, սէնէվի գրոմէթի, բօսթա փարասը տախի իշինտէ օլարագ, 200 դշ օլուկ, ալթը այլըղը 100 դշ օլուկ, վէնիւսիւսի տախի 50 ար փարայա սաթըլաճագ տըր :

Խանաթըն պէհէր սաթըրը իշին, պի-րինճի տէֆատա 5, իրինճի տէֆատա 2, վէ իւլիւնճիւ վէ սայիր տէֆալարտա 1 էր գըրուշ այլընաճագ տըր :

Մէրթուկ վէ սայիրէ, իսթանպօլտա Պաղլէ Գարուսու խարիճինտէ, գարաղօլտա է իւլէ ճամիի շէրիֆ արա եւ-րինտէ քէային Շապըր խանընտա, Կարապետ Թ. Փանոս-եանըն 18 շիւսիւրօլու օտասընա կէօնտէրիւնէ ք տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽՈՐԻՃԻՅՅԷ

Երանան էնալիսի, վէ եախօտ տաճա սա-հիհի վիւքէլա վէ մէլմուրինի, հէնուկ հիւս-նի իթիթիֆագ վէ իմթիլաճ էսասընը վազ իլէ, իսլաճաթը տախիլիյէլէրիլէ մէշղու-օլամատըլարընտան, վէ գրալարընը թաճիզ իտէրէք, աստէթա իսթիֆա իթմէյէ մէճպուր օլմասընը մուճիւ օլուճու թալիր ու հարէ-քէթլէրտէ պուլուճուճլարընտան, տիւլէլի գամիւնէ թարաֆընտան, Երանան հիւքիւ-մէթինէ պիրէր գըթա նօթա կէօնտէրիլիկի զազէթալարտա օգուճուճուտըր :

Մէլքըրը նօթալարըն, տիւլէր իքիսի, եանի Ֆրանսա իլէ Բուսիա թարաֆընտան կէօնտէրիլէն տախի, սայքի այնի մաէլտէ օլուկ, վէ ինկիլթէրա թարաֆընտան կէօն-տէրիլէն, զիյատէճէ թէէսսրիլի եաղըլըն օլտուղուճուտան, թէրճէմէսինի պէյան իտէ-րիլ :

Քիւլ տէվլէթլէր, Երանանիսթանտա գու-հուրա կէլմէքտէ օլան ինֆիսալը շիրաղէյի տէվլէթ վէ հիւքիւմէթի կէօրտիւքճէ, ա-շըրը մէրթէպէ էսէֆի տէրուճ հիսս իթմէք-տէտիրլէր : Խուսուսիլլէ հալմէթլու գըրա-լիշա հաղրէթլէրի հիւքիւմէթի, Երանանիս-թանըն եէնի գըրալը հաղրէթլէրիլէ տէր-քեար օլան սըրիլլէթլէրիլէն պաշգա, ահտ-նամէլէր աշքեալընճա, Երանանիսթան տա-լարը քէնտի թանթը հիւսայթիլինտէ պու-լուճուճագտա իքէն, եաղընը գըրալը միւշա-րիլլէյին խաթըր իշին թէրք իլլէմիշ օլտու-ղուճուտան, շու շիմիթի հալլէրի, հէյճանը տիլ իլէ կէօրմէքտէ տիր, վազաա, քէք հաֆիֆ պիր նազար իլէ, եաղընը սուրէթի զահրէլէ նազար գըլալարըն, օլ էսէֆէն-կիլ թարաֆիլիլիք, վէ մէսալիշի տէվլէթի տէր իւնտէ իթմիշ օլան, վէ էրպապը բօլի-թիլգատան պուլուճուճ էշիւսըն եիւզիւնտէն, Երանանիսթանըն աշվալը հաղըրէսինի նէ մէրքէզտէ պուլուճուճուճուճ ֆէհմ ու թան-գըրգ իտէմէլէճէկի տէրքեարտըր : Լաքին, հաղըրգաթը հալինտէ քէնտի կէօրտիւքլէրի կիպի օլմատըրը աշիքեարտըր :

Քիւլիլլէթի գըրալարա պաշ օլմուշ օ-լան քիւլմէնէլէր, պէլլէրիլտէ իթիթիֆագ իտէրէք, իտարէլի տէվլէթլին կիտիլինի գօ-լալաշտըրաճագ, վէ իսլաճաթը մէմալի-քէ շալընաճագ եէրտէ, եաղընը հիւքիւմէթ վէ մէմուրիլլէթէ կէշմէք տըրու վի իտտուա-սըլա, պիւթիւն պիւթիւն միւնազաա վէ միւճատէլէ իլէ ուղըրաշմագտա, վէ սարֆը էվգաթ իթմէքտէտիրլէր : վէ գամարա ա-զալարընտան պիր թագըրմ աճընմալա շայան, վէ էշիլլէթ ու ֆէթանէթէտէ գաաֆլարը պէտիտար օլան քիւլմէնէլէր, պէլլէրիլտէ իթիթիֆագ իտէրէք, էն զիյատէ սահիւզ գուլվիլթ օլանլարըն, հիւքիւմէթտէ գալ-մասընը միւմքիւնսիզ գըլմագտալարըլար :

Քըրալը միւշարիլլէյ, էվճան ու տիր քէնտի վատէլէր իճրաարտաա պուլուճուճագ, նիլգամմալէյի տէվլէթէ նօգթալը նօգթալը-նա հիւքիւմէթ ու թիւայթ իլլէտիլի, վէ բար-լամէլթօյա իճագ իտէն մէրասիլիլին իճրա-սընտա, տայիմա էքսէրիլլէթի արալա իթի-պար ու րաղպէթ իլլէմէքտէ օլտուղու թագ-տիրտէ տախի, Երանանիսթանըն քեաֆֆէյի տօթլարընը պի հազգ միւնթագըր օլ-տուղլարը իսլաճաթըն հուսուլի, քէնտի զայ-րէթի մասըրուֆէսինէ րաղմէն, պիր տիւրլի-միւմքին օլամատըր :

Քէնտի եէրտէ, քէնտի մէպտէսինճէ իզ-հարը սատագաթ իտէրէք, գըրալը միւշա-րիլլէյ Ժօրթ հաղրէթլէրի, Երանանիսթանըն էրպապը բօլիթիլգատընա հօշ կէօրիւնմէտի-կինտէն շէքէմէտիլլէրի գօնթ Սըօնէքի եա-նընտան պալտ գըլմըշտըր : վէ թէհիլ եէրտէ միւշարիլլէյ հաղրէթլէրի, քէնտի մէճլիսի խաթսընը լաղլ իլլէմիշտիր :

Քիւլգամաթ իւզրէ իտարէ օլուճուճագտա օլան մէմալիլլէրիլին հիշ պիրիսի թարիլլէ-րիլտէ, պու կիւնէ գատար էմօսի կէօրլու-մէմիշ օլտուղու թագալարտէ, քէլտէրիլլէ վիւքէլանըն թէպէտտիլլի վուգու պուլուկ, պիւհուտէ վէ էսէֆէնկիլ մէնզարէ վէ միւնա-զաալարը միւմէտտիր օլմուշտուր :

Քիւլլէ պիր հալին նէթիճէսինիլին մուսի-պէթէնկիլ պիր ֆըթիլլէ իլէ, եանի պաշ-

տըլլըգ վէ զապիթսիլլիք հալինտէ, վէ ճէ-միլլէթլին պէշէրիլլէնին պօզղուճուղուճուտա գարար վէրէճէկիլին, իւշ տէվլէթլէր շիւք-նէսիզ սուրէթտէ ֆէհմ ու տէրք իթիլլէր-րիլտէն, պու հալ իւզէրիլլէ նազարը տիգ-գաթլարընը շէվիլլէյէ մէճպուր օլաճագ-լարտըր :

Քիւլլէնալը մօնսիէօ միւնսիլ, գըրալլէա հաղրէթլէրիլին հիւքիւմէթի, Երանանիսթա-նըն էրպապը բօլիթիլգատը իլէ, միւնթիլլիլի կիւրուշլարըն սէրֆիլաղլարը տիգգաթլարըն տալիս, շու, հէր հալտէ զուհուրի իշիլլէթ-տէն պուլուճուճ նէթիճէլէր իւզէրիլլէ շէ-վիլլէթլէրիլին թէքլիլլէ, վէ մէճպուր իտէր-լիսի, պու թանթիլլէրը մաէլլինի միւշարի-լլէյէ թէպլիլլէ իլէ, զայրէթի վաթանիլլէլէ-րիլին թանթիլլէ, վէ արգու օլուճուճուղու իւզ-րէ, քէնտի գըրալարընը պաշընա թօրա-նարագ, վաթանլարընը սէրվէթ ու սէա-տէթի հալի իլլին շալընմալարընը նասիհաթ իթմէնիլլի, աալլէթ իտէրիս :

Քըրալը միւշարիլլէյ հաղրէթլէրի, էհալի իլէ, նիլգամաթ ու նիլգամմալէյ թիւայթի օլան էրպապը բօլիթիլգատըն ալագայի տէ-րուճլէրիլլէ էմիլլէթի քեալիլլէսի օլտուղուճ-տան, Երանանլար գրալլիլլէթլինի գապուլ իթմիլլէթի :

Երանանիսթանըն էմրի թէգաալարտի-կիլի պիր ֆիլլի աղիմին հուսուլլինէ, հալը ք-իլ, հաղգանիլլէթլին մուղալիլլինտէ օլտու-ղու հալտէ, էրպապը բօլիթիլգա պէլլինտէ տէրքեար օլան իմթիլգաճարղըգ իլէ, վա-թանթէրվէրիլլէրիլլէն նօգսանիլլէթի մանի օլմագտալարը :

Քիւլ պիր խուսուտա, վէ հիշ պիր սէ-պէպէ մէպնի, հիշ պիր հարէքէթլէ, քէնտի մէմուրիլլէթլինիլլէ իթիլլէպալընճա, թաֆսիլի-նի միւնալիլլէ կէօրտիլլէլիլլէ թագալարտէ, աալա եաղընը պաշընըգա միւպաշէրէթ իթ-մէլիլլէ, իլլա Ֆրանսա վէ Բուսիա սէֆիլ-լէրիլլէ իմթիլգաճ իմթիլքտէն սօնրա, գըրալ-հաղրէթլէրիլլէ էվլէլա թէպլիլլէ ու պէյան, վէ պաւէհու միւպաշէրէթ իթմէլլիլլէլլէ :

Քըրալընա վէ Բուսիա սէֆիլլէրիլլէ տա-

Լսի, քէնտի տէվլէթլէրի թարափընտան, այնի մաէլտէ թարափմաթ վերիլիշտիր:»

Պու նոթատան մուգտտաւ, լօրտ Գլա-րէնտըն թարափընտան, Աթինատա մուգըրիմ Խնկիլթէրրա սէֆիրէ իրապէ գըրընան պաշգա պիր թարափընտան տախի, չու աթիտէքի տիգդոթա շայան ճիւղէ օգուսմուշտուր:

Ալինի իգթիլատէ, էկէր գըրալ հազ-րէթլէրի իսթիֆա իտէրէք, թախթը գըրա-լիյեթլէրի թէրք իտէր իտէ, սիլ տախի ալինի թարափ թուլմալընտը. նասըլ քի հէմ մէսնէսլէրիիգ տախի մէզքիւր թարափ թուլմալընտը, Եռնանիսթանն էրպա-պը բօլիթիգասը իշպու իէպիլիլ գըրընաճազ օլան գարարտան բանա ֆէհմ ու ֆարգ ի-տէճէքլէրտիրքի, էօյլէ պիր հատիսէ վու-գուհտէ, Եռնանիսթան իլէ տիւվլէրի գամի-նէ պէնիտէ տէրքեար պուլուսան ըիշթէլի միւնսլալէթի, պիւլիւն պիւլիւն գաթ օ-լուսմալընտը:»

Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթի թարափընտան, Եռնանիսթան պէրիլմիշ օլան չու նասի-հաթլարը, գանն իտէրսինքի, սալթ պիլիլ իլին տիւլիւնիլմիշ կիպի տիր, գիրա, թըպըր պիլ տախի, Եռնանիսթան շայանը թալիլ ու թալիլ հալինտէ պուլուսմալ-տալը. չէօյլէքի, բօլիթիգա նէ իտուկին կիւյա պիլիլէր կիպի, էօյլինէքէք էօնիւ-միւլէ տիւլիւն օլան պիր թագըմ քիւմէ-նէլէր, անճագ թարափիլիլ զայրէթի կիւլմէքտէ, վէ քէնտի իտտաա ու նէֆ-սանիլթլէրինէ չալընադտա օլուսմալըն-տան, միլլէթին թարապիլիլթինի մուհիպ օլմալտա տըրլար:

—Իտուսիա մէմալիքինի էն պիւլիւք մահ-սուլու վէլալիլթինի իպարէթ օլուպ, պիր գաշ սէնէ էվլէ, չու եիւզտէն քիւլիլ փա-րա չէքմէքտէ իքէն, չիմտի իսէ ինգըրազ պուլմալտա իտուկի ֆարգ օլուսմալտա-տըր, չէօյլէքի, 1864 սէնէսինտէ 70 միլիօն գարպօնըգ տիշարըյա զախիլթէ իւրաճ օ-լուսմուշ իքէն, 1862 տէ 54 միլիօն 420 պին գարպօնըգտան աղ չըգարըմը, վէ 1863 տէ իսէ, անճագ 44 միլիօն վէ 200 պին գարպօնըգ մալ չըգարըմը տըր:

Իտուսիա մէմալիքինտէ ագճէճէ պիւլիւք օրգընթը չէքիւմէքտէ իմիշ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պէրոթտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Ժօզէֆ Գարամ վէ բէֆլիգի Հարֆուշ զայպ օլմուշլար օլուպ, առայիլի հալ քեամիլէն ի-ատէ իթմիշ, վէ ֆէսրուան էհալիսինտէն սիլալարը թօլանաճաղը թէսալվուրաթտան պուլուսմուշ տուր:

—Գայսէրիլէտէն կէլէն էսէֆէնկիլ խա-պէրլէրին չօլուղուղոնտան նաշի, պու կիւն բօսթայա եթիլիլթինիլ իլին, եսլընըգ պիր գաշ փարշառըն պէյան իլէ պէրապէր, չիմ-տիլէ գատար եթիլիլ միւսաատէ իթմէտի-կինտէն կիւլիլթիլթիլիլ իլին տախի, մուխ-պիլիլիլ օլան զաթլարտան մազուր տիլէրիլ:

Պիր մէքթուպտա, չու աթիտէքիլէր եա-ղըմը տըր. չէօյլէ քի, տէլլազ էսնափըն-տան պիլիլթինի, քէնտի քէրիմէսի ըիյալէ-լի ըրգընը չիքէսթ իթմիշ օլմալը թէօնմէ-թիլլէ իսթինթազ օլուսմալտա իքէն, փեթր:

7 տէ, Քիլիլ-գարու տէնիլէն մահէլլտէ, մէրգուլ իլին գաթլ օլուսմալ տըր տէյի պիր արաճիլ չըգարընտընտան, անինտէ իսլամ էհալիսինի պայաղը թագըմընտան 5—600 նէֆէր գատար գալապալըգ թօթ-լանըպ, վէ իլլէրինտէն պազըլարը չու իգ-տիհամը պիր վէսիլէ իտէրէք, էտէպսիլիլ չըգընաճ իսթէտիլթիլթինտէն, կէլիպ կէլ-մէքտէ օլան իսթիլթիլթիլարտան քիլիլիլ ֆէ-սինի գարարազ, վէ պիր պիլիլիլ աթարազ հալապտա կէզտիլիլթիլ, քիլիլիլ եթիլիլթի-րիլթիլ, քիլիլիլ սըգըշտըրըլար, վէ հաթթա կէրէք իսթանալօլտա, վէ կէրէք օրատա չօգ-լարըն թանըտըր պիր գաթլ, եսնի Սարաֆ-եան հաճի Գըրիլթըր աղայը, չարընըն պիր պաշընտան օպիր պաշընա չալգայարազ օլ գատար կէզտիլիլթիլ քի, պալըմազ տէրէ-ճէլիլիլ կէլիլ. վէ օն օնիլ քիլիլ օնիլ օնիլ եաշընտա օլան տէլիլգանլըլարա օլ գատար հազարէթլէր իտէրլէր քի, եաղընալտըրըն-տան, հէրքէսին իտրաքընա հալալէ իտէրիլ:

Շու գալապալըգ ֆէրտասը կիւնիւ տա-լիլ պիլիլթիլ, վէ ալին իշպալէթլէր գու-հուրա կէլիլիլ իքէն, հիւքիւմէթ թարա-փընտան իճապը իճրասընա պազըլտըր կէ-րիլէմէմիշ տիր:

Քէզալիլ, օլ կիւնիլթէ, գէվաթը միւ-լթէպէրանտան թորոս աղա Վիւպէնքեան ի-լէ հաճի Սարգիս աղա Գուլուսման, Գայ-սէրիլէտէն թալա գարիլթինի կիլմէքտէ իքէն, իսլամ մահէլլէսինտէ չօնուղար մէր-գուսմը գար թօրուա թուլարազ, գա-ֆալարընա կէզլէրինէ եթիլիլթիլթիլթիլիլ հալտէ, էթթէտէ պիւլիլք պիւլիլք աղալար տախի, կիւլէլէ էլլէնիլթիլ:

Մէրգուսման զաթլար, ֆէրտասը կիւնիւ չէհիլթէ կէլէրէք, կիտիլ քէլիլթիլթիլ հալի վիւսուհտան Աղա Գայալը օղլու էմին աղա իլէ, 295 նիւմէրօլու Վարազատա գիլթիլի կէլիլիլիլ, եսնի ճիւղի պիր գէնիլիլթիլիլ կիւլէնէրէք գօճապաշըրք թալալմալտա օ-լան ֆէլէկեան Պետրոս աղայա իֆատէ ի-տէրլէր, վէ աղլինէ չալընտըրըն Համիտ պէյին գայիմազալըրը էսնալընտա, էօյլէ էտէպսիլիլթիլթիլ իսթի ճիւլի գալըմը ի-քէն, չիմտի պաշտան ալմայա պաշալմը օլ-տուղոն պիլիլթիլթիլ: Պուսուս իւզէրինէ միւսալիլթիլ էմին աղա մէրհամէթէ կէլէրէք, իսլամ մահէլլէրի միլիթարարըն ճէլպ ի-լէ, թէնպիլ իտէճէկին վատ իտէր:

Պու տէֆալըգ պու գատարըն քեամիլ տուտ իտիլթէ, էտէպսիլիլթիլթիլ պիւլիլք-լէրինի պուստան սօնրաքի նիւսլէլէրիլթիլտէ պէյան իտէր իսէքտէ, չիմտիտէն չու թէ-աճիւպիլիլթիլ տալիլ պէյան իտէրիլ. եսնի, տիլմէք իտէրիլ քի, աճէպա նէ հիլթիլթիլ մէպիլ, Գայսէրիլթիլ պիր հիւքիւմէթ գօ-նաղը, վէ պիր գայիմազալ պէյ, վէ պիրտէ մէլիլ վար իքէն, մէրգուսման զաթլար, օ-րայա միւրաճալթ իթմէլիլպտէ, էմին աղա իլէ Պետրոս աղայա միւրաճալթ իթմիլիլթիլթիլ-աճէպա, Համիտ պէյ կիւնիլթիլ, եսլընըգ հիւքիւմէթի մահէլլիլ հիւքիւմէթ սիւր-մէքտէ իքէն, չիմտիտէ, թալալարտա բէք չօգ տէֆա կէօրիլթիլ կիւլիլ, հիւքիւմէ-թի մահէլլիլթիլ թալթը նուֆուղարընա ա-

լան պիր գաշ քիլիլթիլ մի հիւքիւմէթ սիւր-մէքտէտիլթիլ . . .

Տիւնքի բօսթա իլէ կէլէն պիր մէք-թուպտա օգուստուղոնա կէօրէ, էտէպ-սիլիլթիլ էօնիլթիլ ալմազ նիլթիլթիլ, մէր-գուս Պետրոս աղա ֆէլէքեան, կիւյա պիր գալըթա մէմուրուտուր կիպի (էկէր պէօյլէ պիր եէնի մէմուրիլթիլթիլ կէլիլ իսէ, իսա-պէրտար օլմալըրըմը իլին, աթիլըգ տիլթի-րիլ) արգասընտա օն օն պէլ նէֆէր գալ-թիլթիլ իլէ, ուլուստուղուգ զիյատէ վուսու-պուլան եթիլթիլ, սօգազ սօգազ տօլալ-մալտա իմիշ:

—Տիւնքի Մանգուլտէ, արթ. իսթիլ Միլիթիլ վարգապետին, եաղընտա պուրայա կէլէճէկին պիլիլթիլթիլտէն սօնրա, Գալաթա քէօրիլթիլտէն կէլիլթիլ իքէն, պիլգաթ քէնտիլթիլ գարընալմըրընտը:

Չանն իտէրիլքի, միւսալիլթիլ վարգապետ աղ կիւնտէն սէմիլ մէմուրիլթիլթիլ տէօնէ-ճէքտիր, չիւնքի լաղըմ կէլէն էմիլիլթիլթիլ հաղըրտըր:

—Բաթրիլթիլտէն կէլիլթիլ օլան թէլքէ-րէյի սամի հազգընտա մալիլմալթը թամմէ վէ սահիլէ ալմը իսէքտէ, պու կիւն օն-տան պաշա իթմէլիլ, պիր գաշ կիւն պէք-լէմէմիլ իլթիլթիլ իլթիլ:

Մէքքիլթիլթիլթիլթիլ սամիտէն, պիրթըրը-թա տախի, միլլէլի սալիլթիլ քաթրիլթիլտէլէ-րինէ կէօնտէրիլթիլ մէսմուլիլ օլմուշտուր:

—Սրալալան պատրիլարը հալըն իսթիլ-ֆալթիլ գալուլ օլուսուպ օլուսմալա-ճաղը զըմընտա, պու ճիւլմա կիւնիլ-լիլ հանուր ժողով տալթիլ օլուսմալը մէմուլիլ ալմէտէն իքէն, չու տալթիլթիլ սէլալիլթիլթիլ պուլուսան գաթլար, հէր նէ սէպէպէ մէպիլ իսէ, իթմիլթիլ իթ-մէքտէ օլուսուղարընտան, մէլիլթիլ մէք-քիւրուս թէլէմիլթիլ կէլիլ գալընտըր. հալպու քի, պիլմէլիլ չիմտի, Բաթրիլ-լիլիլ վալմը տըր, եօսսա եօգմուտուր. վար տըր տիլթէ, իսթիլթիլ իթմիլթիլթիլ, պիլիլթիլ. եօգտուր տիլթէ, Բաթրիլթիլ, նէտէ իգալմէթ իթմէքտէ տիր, կէօրմէք-տէլիլ. իլթիլ հալիլ օլան միւշքիլ պիր մէսէլէ տաշա:

—Մարտ 6 թարիլիլ իլթիլտէն թա-րափընտա եաղընտընա կէօրէ, Պատ-րիլթիլթիլտան իսթիլթիլ իտէր իսէ, օրա-յա աղիլթիլ պուլուրսուս նիլթիլթիլ, չէհիլ մէգալուր էհալիլ, սրալալան Պատ-րիլթիլ հալը հազըթիլթիլթիլ, քէնտիլթիլ ի-լին առաջնորդ ինթիլիլալ իթմիլթիլ, վէ չիմտիլթիլ հալ պիր փոխանորդ իսթիլթիլթիլ գարար պիլթիլթիլթիլ. տիլմէք տիր քի, չիմտի միւշարիլթիլ հազըթիլթիլթիլ իս-թիլթիլտըն իլթիլթիլթիլտէ, մէմուս ու մէսուր օլաճալարտըր:

Գիր. հիւսէս սրալալան Պահէլթիլթիլ վէ Օլաճըրտա պէշ ալթընէֆէր քաշա-հանայ ճեռնաղըն իթմիլթիլ, վէ հէր նէ-րէտէ վազ վէրմիլ իսէ, էհալիլ զիյատէ-սիլթիլ մէմուս վէ միւլթիլթիլ օլմուշ ի-

« Կէօյլէ պիր պիւլիւք վիճակը , վէ պէօյլէ պիր միլլէթ լուղէթինի հէման իսթիհ- զա իտէր ատամ էլինտէ պըրազմադ , ա- տէթա միլլէթէ պիր զալմըդ վէ պիր խեյանէթ իթմէք տիր , ա՛հ . . . Կրօնա- կան ժողով ա՛հ . . . » տէյէրէք , վէ չու գըզ քէյֆիլէթինին իլէրուտէ նէ սու- ընթ քէսպ իտէճէ կին պիլտիրէճէ կին վատ իտէրէք , խաթմի քէլամ իլլէմիլ տիր :

Էրզրուաման ալմըջ օլտուղու մուղ սա- յիր մէքթուպարա , պու կիւն տախի եէրիմիլ միւսաւտէ իթմէմիլ տիր :

ՍԻՕՆ

ԱՄՍԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ , ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ , ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պու խաթմէ , էրմէնիճէ , վէ 16 սահիֆէտէն միւրէթթէպ օլան մէքթիւր ըրիտլէ , Երու- սաղէմտէ սուրբ Յակոբ վանքը թապիսանէ- սինտէ թէմիզճէ թապ օլունարադ , յուն- վարտան պէտ իլէ նէչր օլունմայա պաշլա- մըչտըր . վէ ումարդ քի , հէր այ թապ ու նէչրինէ տէվամ օլունմադտըր :

Մէքթիւր ըրիտլէ օգունմայա չայան պահա- լար տէրճ իլլէտիքտէն պաշլա , էօյլէ պիր ուլու մահէլլին տախի էսէրի օլտուղունտան մէմնունիլէթիմիլի պայիս օլսա սէզատըր :

Մէքթիւր մանասթըրտա , Սիօն կիպի պիր ըրիտլէ եախօտ զաղէթա , խուսուսիլլէ քա- ղաքական հալատիս տախի վիլլէճէկի թազ- տիրտէ , հիլ տէլիլ իսէ , հաթթատա պիր տէ- ֆա չըգարըլսա իսի , միլլէթիմիլի , տահա զիյատէ խըսմէթ իտէճէկի աշիքիար օլտու- ղու կիպի , էօյլէ պիր մանասթըրտան , հաթ- թատա պիր տէֆա չըգարըլմադըր զրմընտա , պիր կիւնլիւք օլունմայադըր տախի պիզճէ աշիքիար իսի . հէր նէ հալ իսէ , հիլ եօզ- տան տահալիտիր տէլլէք , վէ ազ վազըթ- տան հէմ սըգարդ , վէ հէմտէ տահա զիյատէ միւֆիտ , վէ էֆքեադըր զէմանէ մուվաֆըդ պունսլար տէրճ իտէրէք չըգարըլմասընա ար- զուքէլ պուլունարադ , թէպիրէք իտէրիլ :

Մէքթիւր ըրիտլէին զըյմէթի պիր պու- չուգ մէճիլիլլէ , եանի պէչլիք ազճէ 50 ղուրուչ օլուպ , վիսթա մարապը ալան իւ- ղէրլինէ օլաճադ , վէ պէհէր նիւսիլէսի 5 էր ղուրուչա սաթըլաճադարը :

Էհլի քիթապէթ թարաֆընտան , Սիօնուն տախի թէչլիլլէ գըլընմադըր էլլէմիլլէթտէն տիր :

ԵԶՈՎԲՈՍՈՒՆ

ԳՐԱՍԱՏԷՆ ՀԻՍՏԷ ԱԼԻՄՈՅՍ ՄԱԽՍՈՒՍ ՕԼԱՆ ՄԵՍԷԼԼԵՐԻ

Պու իսթ իլէ , թիւրքճէ աշիլլ լիսան իւզ- ըլ օլտուղու հալտէ , Գիւրքճէն թապիսա- նէսինտէ կիւղէլլէ իսապ ու թէմիլ գըլըն- մըչ , 128 սահիֆէտէն իպարէթ պիր քի- թապճըդ օլուպ , կէրէք քիթապճըլարտա , վէ կէրէք իսթանպօտա իլինմանճըլար եօ- ղուչունտա 19 նիւմէրօլու մէքթիւր թապիսա- նէտէ , ալթըչար պուչուգ ղուրուչա սաթըլ- մադտաւտըր :

Մէքթիւր քիթապճըդ , ֆիլ հազըզա հիւ- սէ ալընմադ թօհաֆ թօհաֆ հիքեպէճիք- լէր տէրճ իլլէտիքտէն պաշլա , ալընմադ հիսսէլլէրին նէ օլտուղու տախի , հէր զըս- սէնին ալթընտա եազըլմըջ օլտուղունտան , օգունարարըն , խուսուսիլլէ էֆրատը նասըն , զիյատէսիլլէ իսթիֆատէ իտէճէկի չիւրիլ- տիր :

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԵՏՐՈՍԻ ՇԱՆՇԵԱՆՑ

Մէքթիւր 105 սահիֆէտէն միւրէթթէպ օլան քիթապ , Արքազան Պատրիարք Հայր հազըթլէրինին ընդ իլլէրի օլտուղու հալ- տէ , Գիւրքճէն տպարանտա կիւղէլլէ եազը վէ թէմիլ քեազըր իլէ թապ օլունմուչ օ- լուպ , կէրէք քիթապճըլարտա , վէ կէրէք Մահմուտ քաշատա Ս . Նորատունկեան խա- նը եօգարընտա 5 նիւմէրօլու ԾԻՒՆ ԱԻԱ- ՐԱՅՐԻ օտաւընտա , 14 ղուրուչ 20 փարա- յա սաթըլմադտա տըր :

Պետրոս Շանչեանց տէնիլլէն զաթըր պիլ թանըմադըր . լաքին , Մատթէոս Արքազան Հայրապետին վէֆաթընտան սօնրա , կաթու- ղիկուլուղա լայըգ կէօրիլլէն տէօրթ պէչ նէֆէր ըուհպան սըրասընտա , աշխարհական օլտուղու հալտէ , միւմայիլլէյհին տախի իս- մի զիքր օլունտուղունտա , պիլզիմ մէրազը- մըլը թահրիք իթտիկի կիպի , չօղարըն տա- խի մէրազընը թահրիք իլլէմիլ , վէ միւ- մայիլլէյհին տիւչմէնլէրինի տախի ուլանտըր- մըչ իսի :

Մուսիխէրէն ԾԻՒՆ ԱԻԱՐԱՅՐԻ թապ ու նէչր օլունտուղտա , միւմայիլլէյհ զաթըն գա- լէմիլտէն չըգըլլէ օլան պիր մէքթուպտան , էհլի տիրայէթ վէ սահիլ մալիւմաթ պիր զաթըր ֆէթանլէթսիմաթ օլտուղու անլալըլ- մըչ իսի :

Պիրտէ պունուն արգասընտան ճինիլլի ի- լէ շէյթմայարըն համիսի օլան պիր զաղէ- թանըն , եանի Նիւեակըն 105 իւնճիւ նիւս- իսի մէյտանէ չըգարադ , վէ միւմայիլլէյհ զաթըր իսթինէ իսասսէթէն պիր պահա տէրճիլլէ , « քրիստոնէութիւնա զարըլ շէյլէր եազըր- ղը իլլին , Թիֆլիս մէքթէպիլտէն զօլուլ- մուչտուր , շէօյլէ տիր , պէօյլէ տիր » տէյէ- ըէք պիր թաղըմ հէզէյանէ միւսարաաթ իլ- լէմիլտէն , միւմայիլլէյհ Շանչեանցըն , էհլի լիյապաթ վէ սահիլ ֆաղիլլէթ օլմասըրը թաս- տիլ իլլէմիլ իսի , չիւնքի , Տէրոյնց էֆէն- տինին իլլէ ֆէնա տիմէքտէ օլմասը , ատէթա պիր մէսէլլէ հիւքմիւնէ կէչմիլ կիպի տիր :

Հալպու քի , Շանչեանցըն մէքթիւր քի- թապը , չիմսի քէնտիսինին գատր ու հայսիլ- եթթինի պիւթիւն պիւթիւն մէյտանէ չը- գարմըչ տըր :

Պիլ մէքթիւր քիթապ հազըլնտա պաշ- զա պիր շէյ սէօյլմէյիլ , իլլա , պիր թաղըմ անճոռնի մէզլէպ քիթապարը օգունմուչ օ- լանլարըն , պիրտէ պունու օգունմալարընը , վէ շապ իլլէ շէքէրին պէյնիլտէ նէ՝ գատար ֆարգ վար իտուկին անլամալարընը տալլէթ իթտիքտէն պաշլա , Երեւակըն մահմուկիլ- եթթինի մուճիլ օլմադ իլլին տախի , Կրօնա- կան ժողով լարաֆընտան վէրիլլէ , վէ մէք- թիւր քիթապըն իլլինտէ տէրճ իսթիլլէ օլան պիր թապիլլէմիլլէն ալլէն սուրէթինի տա- խի տէրճ իտէրիլ :

« Զհամառօտութիւն Բրիտանիական ուս- « ման Հայաստանեայց Սուրբ Եկեղեցւոյ , « զաշխատասիրեալն « ի բարեպաշտօն » Պիտ- « րոսէ Շանչեանց եւ ներկայացեալ մեզ ձե- « առնի Աղաբէգեան Պարոն Մարկոսի , Կրօ- « նական ժողովով քննալ եւ հրամանաւ

« Արքազան Պատրիարք Հօր Տեառն Պօղոսի « Արքեպիսկոպոսի վաւերացեալ վկայեմ ուղ- « զափառական գորոյ սմա :

1865 Նոյեմբեր 6 Նուաստ
Երեւակըն Արիստակէս Եպիսկոպոս
Արեւալէր Կրօնական Ժողովոյ
Կիլի :

Մէքթիւր մէտէն վէ թէչէքթիւրէ շայան քիթապը , Աղաբէգեան Մարկոս էֆէնտի , քէնտի զէվճէսի Տ . Մարիամ իլլէ , իւչ նէֆէր էվեատըր վահան , վահագն վէ Միսիթար մէր- հոււլարըն , թէզէքթիւրլէրինի էպէտի գըլ- մադ նիլլէթի մէմաուհէսիլլէ թապ ու նէչր իթտիրմիլտիր :

ԹԱՏՐՈՆ ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ

1866 ՄԱՐՏ 10 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄ 21 1/2

ՆԵՐԿՅՈՒՆՆԵՐ ԴՐՈՒՄ ԻՐԷԷ

Ի ՆՊԱՍՏ

ՍՐԱՊԻՈՆ ՀԷՔԻՄԵԱՆԻ

ՄԱՍՆ Ա .

ՄԱՆ ԱԴԱՄԱՅ

Ողբերգութիւն յերիս արարուածս Գլօրշ- թօք Գերմանացի բանաստեղծին , աշխար- հաբառ ոտանաւոր թարգմանութիւն

Ս . ՀԷՔԻՄԵԱՆԻ :

ՄԱՍՆ Բ .

ԱՐՇԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

Պ . Մ . Պէչիքթաշլեանի հատուած ազ- ղային հոշակաւոր այդ Ողբերգութեանն :

ՄԱՍՆ Գ .

ԴԱԳԱՂՔ ԵՒ ԽԱՂՔ

Ջաւեշտ , որուն մասնակից պիտի ըլլան վինքլէր ամուսինք եւ Սր . Ատէլայիտ վինքլէր , նոր ՊԱԼԷԹ մը հանդիսացնելով :

Պու հաթթա բէնճէլմպի հիւնիւ օյնա- նըլաճադ օլան մէքթիւր օլունլարըն , հէրքէ- սին մէմնունիլէթի պատի օլաճադը հէման միւնէրթէտտիր տէլլէպիլլէրիլ . նասըլ քի , մէք- քիւր թէաթթուն իտարէսինի տէր իւհաթ իթմիլ օլան Հէքիմեան էֆէնտինին վատլէ- ըրտէ , իւմիտիլլէթ թազվիլլէթ վիրմէքտէ օլտուգտան պաշլա , հէր նէ գատար ՄԱՆ ԱԻԱՄԱՅ նամ օլունու կէօրմէմիլ իսէքտէ , ԱՐՇԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ ազգային օլուն իլլէ , ԴԱ- ԳԱՂՔ ԵՒ ԽԱՂՔ նամ ֆարսայր կէօրմիւլ օլանլարըն , պիլլիլլէ պէրապէր սէնա իտէ- ճէքլէրի մէմուլի գալիտէնտիր :

Պունտանտա պաշլա , մէքթիւր կիճէնին մէնֆաաթը , Հէքիմեան էֆէնտիլլէ այլտ օ- լաճաղընտան , շէվգ ու զայրէթլէրինի թէզ- հիտ նիլլէթիլլէ , ղէվաթըր զայրէթլէչանըն , թէչիլլէթ բազպէթ իտէճէքլէրիլ , էսիլլի էդ- լէպտէն տիր :

ՍՍԱԿ ԴԱՋԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ . ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԷՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՍԷՆ :
ՊԵՏ-ՕՂԼՈՒՏԱ ՏՕՂՈՒ ԵՕԼՏԱ , ՅՕԹՕԿՐԱՅ ԱՊՏՈՒԼԼԱՆ
ՊԻՐԱՏԷԼԼԵՐ ԳՍԵԼՇՇԵՐԱՆ ՆԻՄԵՐՈ 519 :